

Gunnar Karlsson: Tips om sträckflygning

Från en temakväll i Örebro SFK med "Altmeister" Gunnar Karlsson, flerfaldig svensk mästare och ett VM-silver från Finland 1976

Grunder: Termikflygning, läsa terräng, läsa väder, ta beslut

Termikflygning

lär man sig i tratten. Se till att träna flygning från moln till moln. Ligg inte kvar under samma moln utan byt när du är uppe i molnbasen eller det inte stiger mer. Var ligger stiger under molnen? Vindsidor, solsidor, annat. Träna avståndsbedömning mellan molnen. Hur mycket höjd går det åt mellan molnen? Träna, fråga, ta hjälp av steg 2 eller steg 3-tränare med tvåsitsflygning. I Örebro har vi en klubbregel att man ska ha gjort 5-timmars innan man flyger deklarerad sträcka.

Läsa terräng

Börja redan under termikövningarna. Var stiger det? Hur ser marken ut som genererar termik? Men även, hur ser landningsbara åkrar ut från luften. Termik här, landningsbart där. Jämför det som tydligt är landningsbart från marken med hur det ser ut från luften.

Hur ser det ut på en tänkt bana? Var förväntas det stiga och var finns de landningsbara områdena? Ledningar, diken, stenar, masker, lutning mot sjöar mm.

Läsa väder

När man flyger sträcka ger man sig ut i okänd terräng med okänt väder. Det finns vissa bättre/sämrare stråk som man kan få tips om av mer erfarna sträckflygare. Ta verkligen reda på det. Försök förlägga flygningen till de bättre områdena. En a-ha-upplevelse brukar vara att vädret är så mycket bättre om man kommer en bit från fältet.

Var vaken på hur vädret förändras. Förmiddag, lunchväder, eftermiddag och kvällsväder är lite annorlunda. Alla brukar kunna användas till något. Om man får en bättre blåsa kan det tyda på att vädret allmänt ändrar struktur. Eftermiddagsvädret brukar vara bäst, men inte alltid.

Ta beslut

Sträckflygning handlar om att fatta en mängd beslut hela tiden. Obeslutsamhet resulterar i att man har svårt att komma någonstans och slutar allt för ofta med utelandning. Rätt beslut gör att flygningen går problemfritt och resultatet blir bra. Fel beslut resulterar snabbt i problem som ibland måste lösas med en utelandning. STOP = **S**tanna, **T**änk efter, **O**rientera, **P**lanera. Alla gör felbeslut, men alla klarar inte omställningen till ett försämrat läge. Om möjligt, se till att ta ny höjd, därefter starta om mentalt. Det som har hänt har hänt.

Ett viktigt beslut är när finalflygningen ska påbörjas. Hur ser vädret ut framåt? Lägg glidbanan genom aktiv luft och utnyttja alla lyft du kan få. Annars kan din marginal ätas upp av envisa sjunk.

Ibland måste man landa ute. Ett sådant beslut måste tas distinkt, annars är det lätt att fastna i kanske/kanske inte som sedan leder till haveri.

Studera kartor

planera flygningen innan. Var finns de bra termikområdena, var finns det landningsbart? "Kritiska" områden med helt olandningsbart som måste passeras med god höjd. Ta gärna hjälp av erfarna sträckflygare, de hjälper gärna till.

Computern

är ett hjälpmedel som man ska kunna använda på ett hyfsat sätt. Programmera bana, luftrumsgrenser, närmaste flygfält, finalglidning. Öva tills du kan det du vill kunna. Du måste inte kunna alla finesser, det kan du bygga på allt eftersom.

Flygningen: startpunkt, ute på banan, brytpunkt, finalglidning, målgång, ev. utelandning.

Startpunkt

välj en vettig startpunkt som även kan vara målpunkt (inte helt nödvändigt). Vi brukar välja korsningen E18/20 så ligger vi utanför sektor stråket. Tänk på att höjddifferensen mellan start och mål bör understiga 1000 meter. Startar du på 1500 meter ska du helst vara i mål på över 500 meter. Det bör ge marginal för säker landning på fältet. Efter startpassage, försök komma in i flygningen snabbt. Sikta gärna in dig på någon fin molngata i färdriktningen.

Ute på banan

Följ cumulusmolnen eller vid torrtermik de bra terrängstråken. Var inte främmande för att ibland avvika från färdlinjen om det verkar vettigt. Inför sämre områden se till att ta höjd innan så du bara kan glida över dödområdet. Stora avvikelser över 30 grader måste vara av nöden men sånt förekommer. Ha en plan för hur vindriktningen kan spela in.

Brytpunkt

Innan brytpunkten ta höjd för säker rundning samt planera redan innan hur du har tänkt fortsätta flygandet. Molnskuggor på marken kan vara till hjälp vid avståndsbedömning. Själva rundningen går till så att du flyger in i observationszonen så du får en logg i zonen. Computern kan pipa till eller så växlar den helt sonika om till nästa brytpunkt.

Finalglidning

Första finalglidningarna ta god marginal. Glid under cumulus om det finns. Utanför cumulus finns det sjunk. Även om du har god marginal så går glidningen snabbare om du utnyttjar alla lyft hela vägen.

Utelandning

Om du måste landa ute så ta beslutet i god tid. Välj fält med omsorg. Stort fält utan masker, ledningar, diken, stenar mm. Billig gröda är gräsvallar eller stubbåkrar. Finns det en tillfartsväg är det en bonus. Det farligaste är obeslutsamhet som leder till sent byte av fält. En bra utelandning är inget att skämmas för. Det visar bara att du har försökt och det leder så småningom till att du kommer att lyckas. Och tumregeln är: största fältet mitt på.